

Soort Uitgelicht

Watercrassula – *Crassula helmsii*

Watercrassula (*Crassula helmsii*) is een uit Australië en Nieuw-Zeeland afkomstige water- en oeverplant. In Nederland is de plant voor het eerst in 1995 aangetroffen, in een ven bij Breda. Inmiddels is de soort op meerdere locaties in Nederland te vinden, waar bij deze vooral op de hogere zandgronden lokaal een groot probleem vormt. Watercrassula staat in bijlage 1 van het Convenant Waterplanten, wat betekent dat de plant niet langer (sinds 2011) verkocht wordt in Nederland. En dat is niet voor niets: de woekerende plant is (nog) erg moeilijk te bestrijden.

Herkenning

Een zodenvormende oeverplant met kleine lijnvormige, vlezige en tegenoverstaande bladen. De stengel is kruipend tot rechtopgaand en is meestal wit tot rood gekleurd. De kleine onopvallende bloemen hebben vier witte tot zachtroze kroonbladen.

Watercrassula is te verwarren met vetmuur en sterrenkroossoorten. De ondergedoken stengels van sterrenkroossoorten lijken enigszins op watercrassula. Bij sterrenkrozen zijn de bladtopen altijd uitgerand of afgeknot en nooit spits of stekelpuntig, zoals bij watercrassula. De bloemen van sterrenkrozen zijn kleiner en onopvallender omdat de kroonbladen ontbreken.

Ecologie

Watercrassula groeit vanuit de oever en vanuit de waterboodem uit tot zodenvormende of drijvende lichtgroene ondoorringbare matten in het water. De plant maakt wortels tot 20 cm diep.

Binnen het oorspronkelijke verspreidingsgebied wordt watercrassula in uiteenlopende stilstaande tot zwak stromende watertypen aangetroffen. De soort komt zowel in zure als basische wateren voor en groeit zelfs nog in licht brakke wateren. De soort gedijt in wateren tot drie meter diepte, maar overleeft ook op droogvallende oevers en in moerasen. Binnen het oorspronkelijke verspreidingsgebied komt de plant voor in streken met gemiddelde temperaturen van 30 °C tot -6 °C. In minder strenge winters groeit de plant nog door.

In Nederland en in Europa wordt de soort vooral in de oeverzone van poelen, vijvers en vennen aangetroffen. Binnen het oorspronkelijke verspreidingsgebied wordt de soort ook langs rivieroeveren aangetroffen. In tegenstelling tot de meeste andere invasieve waterplanten groeit watercrassula ook goed in voedselarme wateren.

Verspreiding

Watercrassula is in 1911 als vijverplant vanuit Tasmanië in Engeland geïntroduceerd.

Rond 1956 werd de plant daar voor het eerst verwilderd aangetroffen. Watercrassula komt nu in Zuid Engeland wijd verspreid voor en is plaatselijk zelfs tot in Schotland doorgedrongen.

In Engeland is het één van de meest problematische invasieve waterplanten en het is nu bij wet verboden om de plant in het wild uit te zetten.

Kleine afgebroken plantendelen verspreiden zich erg gemakkelijk, bijvoorbeeld via dieën. Zelfs zeer kleine plantdelen kunnen gemakkelijk wortelen en uitgroeien tot een volwassen plant. Ook kan de plant langere tijd buiten het water overleven. Het is onbekend of watercrassula in Nederland zich ook via zaad verspreidt.

Bedreiging

Watercrassula kan een zeer dichte vegetatie vormen op oevers en in voedselarme wateren (vennen). Hierdoor vormt het een bedreiging voor inheemse flora en fauna. De natuurlijke vegetatie en het onderwaterleven verstikken en de biodiversiteit vermindert.

Bestrijdingsmogelijkheden

Een effectieve bestrijdingsmethode voor watercrassula is nog niet beschikbaar. Omdat zeer kleine fragmenten snel kunnen uitgroeien is bij de bestrijding reiniging van kleding, materiaal en apparatuur erg belangrijk.

Watercrassula

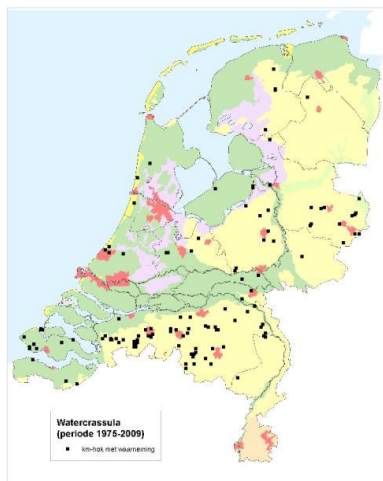
Foto: J.L.C.H. van Valkenburg
nVWA
www.q-bank.eu

“In tegenstelling tot de meeste andere invasieve waterplanten groeit watercrassula ook goed in voedselarme wateren.”

*Watercrassula op de oever van de
Flesch (Pannenhoeft)
1-4-2010*

*“In Nederland wordt de
soort vooral in de
oeverzone van poelen,
vijvers en vennen
aangetroffen”*

*Verspreiding Watercrassula
1975-2009.
Bron: Florbase 2N*

Soort uitgelicht

Watercrassula – *Crassula helmsii*

Momenteel wordt er aan een beheerprotocol gewerkt door de NVWA en Natuurmonumenten Nederland. Deze wordt naar verwachting eind van 2013 gepubliceerd.

Beheer

Bij beheer moet bijzondere aandacht uitgaan naar het af-drijven van plantendelen. Elk blaadje kan namelijk uitlopen en een nieuwe populatie vormen. Zorg dat de plant zo volledig mogelijk wordt verwijderd, inclusief de ondergrondse delen. Doe dit van hoog op de oever tot onder de waterlijn. Materiaal en apparatuur vóór het verplaatsen goed schoon maken i.v.m. het gemakkelijk verspreiden van stukjes plant.

Voor alle situaties geldt dat het verzamelen van planten(delen) en het zorgvuldig reinigen van apparatuur van belang is om hergroei of verspreiding naar andere gebieden te voorkomen. Nazorg is noodzakelijk om achtergebleven planten of nieuwe stekken te verwijderen.

In de literatuur worden een aantal bestrijdingsmogelijkheden beschreven:

Droogzetten

Droogzetten van watersystemen kan effectief zijn, maar moet langdurig uitgeoefend worden om watercrassula te elimineren. Een extreme vorm hiervan is het dempen van een watersysteem.

Plaggen

Voor plaggen is het belangrijk dat het watersysteem volledig wordt behandeld. Watersystemen moeten hiervoor droog gelegd worden en oevers voldoende diep en hoog afgeplagd.

Handmatige verwijdering

Dit kan met name toegepast worden bij kleine besmettingen. De gehele plant het liefst zo vroeg mogelijk met wortel en al verwijderen.

Biologische bestrijding

In Nederland is biologische bestrijding (nog) niet voorhanden.

Hydroventuri methode

De hydroventuri-techniek wast de gehele plant samen met de wortelstokken uit de (water)bodem door een krachtige waterstraal. Deze techniek is echter minder effectief voor de oevers en daarom ook minder geschikt.

Beschaduwen

In het vroege voorjaar ontwikkelt de plant zich vanuit winterknoppen of stengeldelen. Als de plant net uitkomt kan beschaduwen met kleurstof in stilstaand water of met gebruik van drijvend schaduwdoek dat geen licht doorlaat de groei verminderen. In het late voorjaar en de zomer geeft kleurstof onvoldoende schaduw.

Maaaien moet zoveel mogelijk vermeden worden, omdat de plant zich voornamelijk vermeerderd via afgebroken plantendelen.

De methodes zijn samengevat in onderstaand schema.

Opties	afdekken	Kleurstof*	Hydroventuri	Droogzetten	Plaggen	Handmatig
Vroege voorjaar	X	X		X	X	
Late voorjaar	X			X	X	X
Zomer			(X)	X	X	X
Najaar				X	X	X
Winter	X	X		X	X	

*stilstaand water

Bronnen:

- Veldgids Invasieve waterplanten in Nederland, J.L.C.H. van Valkenburg, nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit, april 2011
- KAD-protocol Watercrassula (in prep. 2013))
- www.q-bank.eu
- www.eppo.int
- www.nederlandsesoorten.nl
- Veldgids exoten Leewis et al KNNV 2013.